

NÉPSZAVA

AZ ELŐFIZETÉS ÁRA:

egy évre. 24.- kor. | negyed évre. 6.- kor.
fél évre. 12.- kor. | egy órára. 2.- kor.
A „SZOCIALIZMUS”-sal együtt havonta 40 fillérrel több.
EGYES SZÁM ÁRA 8 FILLÉR.

A MAGYARORSZÁGI SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT KÖZPONTI KÖZLÖNYE.

Megjelenik hétfő kivételével minden nap.

SZERKESZTŐSEG: VIII., CONTI-UTCA 4.
(Telefon: József 3—29 és József 3—30.)

KIADÓHIVATAL: VIII., CONTI-UTCA 4. SZ.
(Telefon: József 3—31 és József 3—32.)

Nő a lakásnyomoruság

Az egész ország népe nagy nyomoruságban él. Budapesten, az ország fővárosában olyan nagy inség van, aminő már hosszú évek óta nem volt. A nagy gazdasági válság, amely bel- és külpolitikai kormányzatunk óriási hibái következtében egyre súlyosbodik, a legvirágzóbb iparágakat is tönkretette vagy megbénította. A gyárüzemekben hosszú időközön át szünetelt a munka, a vasgyárak, a malmok jelenleg is félsúlyra redukált erővel dolgoztatnak. Az általános ipari pangás a munkásság ezreit munkanélküliségbe sodorta, sokan már hónapok óta nem dolgoznak és ugyyszólván éheznek családjikkal együtt. Mindennek pedig az a következménye, hogy a nagy nyomoruságban színlődő lakosság nem bírja fizetni azokat a magas házbéreket, amelyeket a szabadon garázdálkodó házüzések tőlük eddig követeltek.

A pesti házuzsorások azonban már nem érik be azokkal az összegekkel, amelyeket a hatalmuk alatt élő lakóktól eddig kizsároltak. Az üzerek látják, hogy a fővárosban megint növekedett a lakáshiány. Kévs az üresen álló lakás. Az általános gazdasági válsággal együtt járt az építőipar pangása is. Az egész fővárosban jelenleg alig épül néhány új bérház. Jóformán csak a Belvárosban építenek, de hát a belvárosi paloták nem proletárok számára, még csak nem is a kispolgárok számára épülnek. Az ugynevezett kislakások építése teljesen szünetel. Egy szobából vagy két szobából álló üres lakás az egész fővárosban nincsen. A fővárosi statisztikai hivatal mondja, hogy ennek az évnek első negyedében, vagyis februártól májusig összesen 776 lakás állt üresen a fővárosban. Ezekből a legtöbb az első kerületre esik: 332, a másodikra 58, a harmadikra 26, a negyedikre 20, az ötödikre 59, a hatodikra 77, a hetedikre 62, a nyolcadikra 39, a kilencedikre 30, a tizedik kerületre pedig 73. Tehát olyan nagy kiterjedésű és sűrű népességű kerületben, mint a Józsefváros, csak 39 lakás állott üresen. 1911-ben, amikor egy kissé nekilendült az építkezés, az év harmadik negyedében 1147 üres lakás volt. Ez a szám a múlt év harmadik negyedében 1039-re, az idei első negyedben már 776-ra csökkent.

A háztulajdonosok tudják ezt és fölhasználják az alkalmat. „A megszorult lakosság — így gondolkoznak — kénytelen belenyugodni a házbéremelésekbe. Tehát folytassuk a nyuzást teljes erővel!”

Ma a fővárosban az egyszobás lakásokért 8—10 korona hetibért vagy 46—48 korona havi bért kell fizetni. Már most vegyük tekintetbe, hogy egy munkás heti keresete a

jelenlegi viszonyok mellett átlag 22—26 korona körül jár. Ilyenformán a munkások keresetének jó harmadrészét lefoglalják a lakásuzsorások, akik most már az eddigi összegeket is keveselik és alaposan hozzálátnak a stajgeroláshoz.

Ez rendkívül súlyos csapás a főváros végsőig kiuzsorázott munkáslakosságára. Óriási nagy a munkanélküliség; a családföntartókat hosszú hónapokon át bentartották a hadseregben; a gyárak munkásainak keresete a felére csökkent; jönnek a hideg téli napok: csak még az volt hátra, hogy a lakberek stajgerolása újra megkezdődjék. *Valóságos katasztrófa elé kerülnek a nincsetlen proletárlakók.* Ha a házbéruzsorások az egyes kerületekben már megkezdett stajgerolást általánossá teszik és — amint hirdik — szeptember-október hónapban az egész fővárosban általános béremelésbe fognak: kétségbeejtő állapotok fognak itt bekövetkezni! A munkásság nem tud majd fizetni és majd megisméltödnék újra a három év előtti események! A Janesics-rétet meg a Kálvária-teret újra fölavatják majd a proletár-száműzöttek örögszigeteivé!...

A hatóságoknak kötelességük, hogy gyorsan közbelépjenek! Kötelességük a főváros lakosságát megvédeni a felkelten házüzések támadásai ellenében. Ha látnák az urak azt a retentő nagy nyomoruságot, amely ennek a fővárosnak munkálkodó népére reászakadt! Ha tudnák, hogy milyen óriási a pusztulás mindenfelé! Ha megpróbálnák egyszer végigjárni a proletárlakásokat! Megdöbbenő az a helyzet, amely azokban elébük tárulna. Nincsen ma a fővárosban olyan munkáslakás, amelyben ne panaszkodnának: „Nincsen munkánk, nem dolgozunk”... „csak fél napokon át van munkánk”... „a férjem... a fiam hónapokig katona volt”... „nem győzzük a nagy házbért, elfogyott a kenyérünk”... „... éhezünk”... És így tovább. A főváros négy különböző proletárlakta területéről vannak adataink, amelyek a maguk valóságában szinte lázító képet nyújtanak a pesti bérházak lakóinak mostani szenvedéseiről...

A külső ötödik kerület egyik házesoportjában sorra jártuk a lakásokat, mindegyiket munkásemberek lakják, akik valamenynyien ott dolgoznak a Váci-ut mentén levő gyárakban. Az egyik háznak ötvenkét lakója van; ezek közül jelenleg munka nélkül van hat lakó; négyen öt hónap óta, ketten pedig nyolc hónapja. Egy éven belül az 52 lakó közül harmincan voltak 3—4 hónapig munka nélkül. Négyen bevonultak a katonasághoz, 4—5 hónapja már, hogy oda vannak; családjuk éhezik. Akik jelenleg dolgoznak, hetenként csak 3—4 napon át van munkájuk és amíg rendes időben már reggel hat órakor munkába állanak, most

csak nyolc órakor kezdik és délután négy órakor befejezik a munkát. Megvan a nyolc órás munkanapjuk, de nincs köszönet benne. Ilyenformán egész heti keresetük 20—22 koronát tesz ki. Mindenütt négy-öt gyerek, olyik helyen nyolc-tíz is. Tessék most ebből a pénzből ilyen soktagu családot eltartani! Ebben a házban az egyszobás lakások ára 30 korona havonta. Ezelőtt nyolc évvel ugyanezekért a lakásokért 18 koronát fizettek egy hónapra. A mostani viszonyok mellett a 30 koronát sem tudják fizetni.

— Tizenhárom éve lakunk itten, — mondják egyik helyen, — sohasem tartoztunk még a házbérrel, de most muszáj volt adós maradnunk. Tönkre mentünk... ”

A Váci-utnak a hatodik kerületi részén még szomorubb állapotokat találtunk. Az egész Angyalföldön hasonlóak a viszonyok. A Váci-ut 131. számú házában 82 lakás van. A lakók a Kaszab-féle csavargyárban, a Danubius, a Hazai, stb. gyárakba járnak dolgozni. A 82 lakó közül azonban vagy husznak hat hónap óta nincsen munkája, a múlt év július hónapja óta negyvenen voltak munka nélkül. Ugyanezen idő óta számítva 12 lakó volt a katonasághoz bevonulva 4—5 hónapi időtartamra; négyen most is oda vannak még. Egyszóval: 82 lakó közül ötvennél többen négy-öt hónapon át nem kerestek semmit se. De akik dolgoznak, azok is nagyon nyomoruságosan keresnek. A legtöbbjük szintén csak 3—4 napon át dolgozik hetenként. A napszamosok 14—16 koronát keresnek, a szakmunkások 20—26 koronát. A házban az egyszobás lakások ára nyolc év alatt havi 10—12 koronáról 25—27 koronára emelkedett, tehát megkétszereződött. Ezek a lakások roppant szűk kis odúk. Tulajdonosuk egy cs. és kir. közös hadseregbeli hadnagy; neve Crettier Géza; szeptember 1-től újabb 48 százalékkal emeli a házbérekét. Uglátszik, ez is a katonai erényekhez tartozik.

Ha ilyen magasak a lakberek a város külterkein, gondolhatjuk, hogy milyen összeget kell fizetni az ugynevezett Csikágóban, a Józsefvárosban, stb. A Nefelejts-utca egyik bérházában 46 lakó közül 15-nek nincs most munkája és házbérüket most emelték heti 10 koronáról 12 koronára. (Egyszobás lakásról van szó!) A Ferencvárosban, a Gyep-utcában az egyik ház 26 lakója közül egy éven belül husznak nem volt munkája, munkanélküli jelenleg 8, a dolgozók 30—32 koronát keresnek hetenként, egyszobás lakásért fizetnek 46—48 koronát havonta, a kétszobás lakásoké ára 1100—1200 korona évente. Ezt a magas bért persze csak úgy tudják fizetni, hogy albérlőket és ágyrajárókat tartanak.

Ez a magyarázata annak, hogy — amint Pikler adatai mutatják — a fővárosban

1911-ben az egyszobás lakásokban lakó 402 ezer ember közül 164.000 [(40.7%)] idegenekkel lakott együtt és pedig több mint tizedmagával 10.600 ember, több mint hetedmagával 46.000 és több mint negyedmagával 125 ezer ember. A kétszobás lakásokat is számításba véve: az egész lakosságnak 36.1 százaléka lakott 1911-ben *zsufoltan, több mint negyedmagával egy szobában*. Hogy mi ennek a további következménye, azt is megmondják Pikler adatai: amíg az egy- és kéthelyiséges lakásokban lakó 1000 egyénre évente 4.11, illetve 4.17 *tüdővész* halott esik, a nyolchelyiséges lakásokban lakó 1000 egyénre csak 0.20 *tüdővész* halott jut . . .

A hatóságoknak kötelességük, hogy sürgösen közbelépjenek. *Kötelességük megvédeni a főváros lakosságát a lelketlen ház-uzsorások újabb támadásai ellen*. Mert a nép nyomorgatóinak eljárása még jobban növeli majd a lakások *zsufoltságát*; szaporítja a járványos betegségeket és a *tüdővészesek* számát.